

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ОСНОВИ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

підготовки бакалавра

спеціальності 071 Облік і оподаткування

освітньо-професійної програми Диджитал-облік та консалтинг

Силабус освітнього компонента ОСНОВИ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, за освітньо-професійною програмою Диджитал-облік та консалтинг.

Розробники: Алла ФАТЕНОК-ТКАЧУК, доцент кафедри обліку і оподаткування, кандидат економічних наук, доцент;
Роман ЯНУШ, Front-end розробник ТОВ «ВЕЛЬЮТЕК»; інженер з комп'ютерних систем ТзОВ «Алфаінтерпласт».

Погоджено:

Гарант ОПП Диджитал-облік
та консалтинг

Алла ФАТЕНОК-ТКАЧУК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування

протокол № 7 від 13 січня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Ірина САДОВСЬКА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 071 Облік і оподаткування Облік і оподаткування Диджитал-облік та консалтинг Перший (бакалаврський)	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання – 1-ий
		Семестр – 2-ий
		Лекції – 12 год.
		Практичні – - год.
		Лабораторні – 22 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота – 50 год.
		Консультації – 6 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Фатенок-Ткачук Алла Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент

Контактна інформація:

Мобільний телефон (Viber) +38-097-736-01-53

Електронна пошта: Fatenok-Tkachuk.Alla@vnu.edu.ua

Януш Роман Ігорович, ТОВ «ВЕЛБЮТЕК» Front-end розробник; ТЗОВ «Алфаінтерпласт», інженер з комп'ютерних систем.

Контактна інформація:

Мобільний телефон (Viber) +380502984126

Електронна пошта: yanush.roman2023@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Освітній компонент «Основи цифрової грамотності» належить до циклу загальної підготовки та спрямований на ознайомлення здобувачів освіти з основами інформаційних технологій сервісів, шляхів їх застосування здобувачів спеціальності «Облік і оподаткування», формування теоретичних знань та набуття компетенцій забезпечення інформаційними технологіями процесу обліку, аналізу, оподаткування, контролю.

2. Пререквізити і постреквізити освітнього компонента

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента базується на знаннях, уміннях і навичках, які здобувачі освіти отримали під час вивчення освітніх компонентів «Групової динаміки та комунікації (тренінг)», «Культура та етика ведення бізнесу», «Інформаційно-комунікаційні технології».

Постреквізити. Вивчення освітнього компонента сприятиме кращому засвоєнню таких освітніх компонентів, як: «Цифрові технології інформаційної безпеки», «Навчальна практика з використання цифрових інструментів в бухгалтерському обліку», «Спеціалізовані інформаційні системи в обліку», «Диджитал-облік в суб'єктів державного сектору», «Бізнес-аналітика в цифровому просторі», «Диджиталізація оподаткування суб'єктів бізнесу», «Звітність підприємств у цифровій економіці» тощо.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є формування у майбутніх фахівців за професійним спрямуванням з обліку і оподаткування системних знань практичних навичок в користуванні інформаційними ресурсами, що спрощують роботу бухгалтера.

Основними завданнями освітнього компонента є ознайомлення здобувачів освіти інноваціями у сфері інформаційних технологій та шляхів їх використання в обліково-аналітичних процесах та збереженні облікових цифрових даних.

4. Результати навчання (компетентності).

Згідно з освітньо-професійною програмою здобувачі освіти в результаті вивчення освітнього компонента «Основи цифрової грамотності» набудуть таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК06. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК 12. Здатність застосовувати знання систематизування обліково-аналітичної інформації в спеціалізованих інформаційних системах, продуктах, сервісах і технологіях для розв'язування задач з обліку, аналізу, контролю, аудиту і оподаткування відповідно до вимог і потреб стейкхолдерів.

СК 13. Здатність до використання диджитал-інструментів та технологій у консалтинговій діяльності та аутсорсингу забезпечуючи безпеку обліково-аналітичної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР09. Ідентифіковувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПР12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПР20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

ПР22. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР24. Володіти навичками застосування знань щодо алгоритмізації процесів роботи з інформацією в спеціалізованих інформаційних системах, продуктах, сервісах і технологіях для розв'язування задач з обліку, аналізу, контролю, аудиту і оподаткування відповідно до вимог і потреб стейкхолдерів.

ПР26. Застосовувати програмні продукти та технології для забезпечення безпеки та збереження обліково-аналітичної інформації підприємства.

5. Структура освітнього компонента (освітня карта)

Назва модуля, теми, завдання для самостійної роботи	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Рекомендовані джерела	Кількість годин	Вид навчальної діяльності	Форми і методи навчання	Оцінювання роботи, бали
	ЗК	СК	ПР					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підготовки фахівців з обліку і оподаткування								
Тема 1. Цифрова грамотність: поняття, актуальність, роль у повсякденній та професійній діяльності	ЗК01 ЗК02 ЗК04 ЗК11	СК12 СК13	ПР02 ПР17 ПР20 ПР24 ПР26		2	лекція	Лекція-презентація	
					2	лабораторна	Розв'язування кейсу, інтерактивне тестування на платформі Kahoot	5
					4	самостійна робота	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	2
					-	консультація	х	
Тема 2. Хмарні технології збереження даних	ЗК01 ЗК02 ЗК04 ЗК08 ЗК10 ЗК11	СК12 СК13	ПР02 ПР24 ПР26		2	лекція	Лекція-презентація	
					4	лабораторна	Екскурсія в установі стейкхолдера, розв'язування кейсу, тестування	5
					8	самостійна робота	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	4
					2	консультація	х	-
Тема 3. Основи кібербезпеки	ЗК01 ЗК02 ЗК04 ЗК06 ЗК08 ЗК10 ЗК11 ЗК12	СК10 СК12 СК13	ПР02 ПР17 ПР20 ПР24 ПР26		2	лекція	Лекція-презентація	
					4	лабораторна	Розв'язування кейсу, інтерактивне тестування на платформі Kahoot	5
					8	самостійна робота	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	4
					2	консультація	х	-
Тема 4. Захист власних даних в інформаційному просторі	ЗК01 ЗК02 ЗК04 ЗК06 ЗК11 ЗК14	СК10 СК12 СК13	ПР02 ПР17 ПР20 ПР22 ПР24 ПР26		-	лекція	-	
					2	лабораторна	Симулятор «Персональна кібергігієна»	5
					6	самостійна робота	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	2
					-	консультація	х	-
Тема 5. Сучасні інформаційні технології в обліку і оподаткуванні	ЗК01 ЗК02 ЗК04 ЗК08	СК06 СК10 СК12 СК13	ПР02 ПР12 ПР17 ПР24		2	лекція	Лекція-презентація	
					4	лабораторна	Вебінар від стейкхолдера, робота в малих групах	5
					10	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	2

	ЗК11		ПР26			робота	літературою	4 ІНДЗ
					2	консультація	х	-
Тема 6. Електронний кабінет платника податків	ЗК01	СК06 СК10 СК12 СК13	ПР02 ПР12 ПР17 ПР24 ПР26		2	лекція	Лекція-презентація	
	ЗК02				2	лабораторна	Розв’язування кейсу	5
	ЗК04				2	самостійна робота	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	4
	ЗК06				8	консультація	х	-
	ЗК08				-			
Тема 7. Штучний інтелект для потреб бухгалтера	ЗК11	СК06 СК10 СК12 СК13	ПР02 ПР17 ПР24 ПР26		2	лекція	Лекція-презентація	
	ЗК12				2	лабораторна	Розв’язування кейсу	5
	ЗК01				6	самостійна робота	Самостійна робота з навчально-методичною літературою	3
	ЗК02				-	консультація	х	-
	ЗК04							
Поточний контроль змістового модуля					Лабораторні роботи			35
					Самостійна робота			25
Підсумковий контроль*					Контрольна робота 1			40
Загальна кількість балів								100

* Підсумковий контроль може бути замінений результатом неформальної освіти, а саме сертифікат Цифрограм 2.0 для громадян <https://osvita.dii.gov.ua/digigram>

IV. Політика оцінювання

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриті у Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки (<http://surl.li/qctikb>).

Політика викладача щодо студента ґрунтується на засадах ефективної співпраці. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених освітнім компонентом, заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) навчання може відбуватись в онлайн формі з використанням системи Moodle, Office 365 (Teams) за погодженням із викладачем.

Під час вивчення освітнього компонента при поточному контролі оцінюванню підлягають результати навчання, що виявляються через продемонстровані здобувачем знання та набуті уміння й навички, а саме:

- за роботу на практичних заняттях;
- за виконання модульних контрольних робіт;
- за виконання завдань самостійної роботи.

Під час проведення підсумкових контрольних робіт передбачене оцінювання результатів навчання, які здобувач набув після опанування навчального матеріалу змістового модуля. Передбачено 2 модульні контрольні роботи, які можуть проводитися у формі:

- письмового тестування;
- комп'ютерного тестування (з використанням платформи Moodle, Office 365 (Teams));
- розв'язування практичних завдань.

Модульні контрольні роботи можуть бути проведені в синхронному режимі (як аудиторна контрольна робота) або асинхронному режимі (наприклад, засобами платформи Moodle, Office 365 (Teams)).

Викладач завчасно інформує здобувачів про терміни проведення, зміст та форму підсумкових контрольних робіт.

Політика викладача щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки на основі Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі українки (<http://surl.li/lydxqg>).

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими з використанням елементів дуальної освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або ОПП.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, визнаються шляхом валідації.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК.

Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги, майстер-класи, наукові публікації, науково-дослідна робота, робота у

наукових гуртках, індивідуальні завдання, що поглиблюють навчальний матеріал освітньої компоненти, навчання на таких платформах як: навчальний портал Дія, Prometheus, Coursera, Udemy, edEx, edEra, FutureLearn та інших) в обсязі, що загалом не перевищує 10 % від загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На бакалаврському рівні це не більше ніж 6 кредитів.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час виконання практичних завдань, індивідуальної самостійної роботи студента, заборонені.

Вимоги до академічної доброчесності визначаються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників ВНУ імені Лесі Українки (Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни виконання практичних робіт, самостійної роботи викладач повідомляє на перших заняттях або прописує на інтернет-платформі курсу. Письмові роботи, які виконуватимуться з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Терміни ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК.

Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (<http://surl.li/qctikb>). Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік.

Семестровий залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав види навчальної роботи, запропоновані викладачем. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Залік під час ліквідації академічної заборгованості викладач виставляє за результатами виконання завдань в письмовій формі (максимум 100 балів, з них 20 балів за кожне з двох теоретичних питань та 20 балів за розв'язання кожного з трьох практичних завдань).

Перелік теоретичних питань на залік

1. Визначення цифрової грамотності.
2. Чому цифрова грамотність є актуальною у сучасному світі?
3. Складові цифрової грамотності.
4. Як цифрова грамотність впливає на професійну діяльність?
5. Приклади застосування цифрових навичок у повсякденному житті.
6. Цифровий етикет: правила спілкування у цифровому середовищі.
7. Основні принципи захисту особистої інформації в Інтернеті.
8. Використання цифрових ресурсів для самоосвіти.
9. Відмінності між цифровою грамотністю та комп'ютерною грамотністю.
10. Виклики та перспективи цифрової грамотності в обліку та оподаткуванні.
11. Що таке хмарні технології?
12. Класифікація хмарних сервісів (SaaS, PaaS, IaaS).
13. Переваги використання хмарних технологій.
14. Недоліки та ризики хмарних технологій.
15. Як забезпечується збереження даних у хмарі?
16. Хмарні платформи: огляд популярних сервісів (Google Drive, Dropbox, OneDrive).
17. Використання хмарних технологій у спільній роботі.
18. Роль хмарних технологій у розвитку дистанційної освіти.
19. Хмарні технології в бізнесі: можливості та виклики в обліку та оподаткуванні.
20. Як правильно обирати хмарний сервіс для особистих і професійних потреб?
21. Поняття кібербезпеки та її актуальність.
22. Основні загрози кібербезпеці у сучасному світі.
23. Що таке фішинг? Як захиститися від нього?
24. Роль антивірусного програмного забезпечення у кібербезпеці.
25. Основи створення надійних паролів.
26. Шкідливе програмне забезпечення: типи та приклади.
27. Нормативно-правове забезпечення захисту персональних даних.
28. Кібербезпека у соціальних мережах.
29. Що таке багатофакторна аутентифікація і як її налаштувати?
30. Використання інформаційних систем в обліковій діяльності.
31. Популярні програми для ведення бухгалтерського обліку.
32. Як автоматизація облікових процесів впливає на ефективність роботи?
33. Інформаційні технології для розрахунку та обліку податків.
34. Роль електронних документів в обліковій діяльності.
35. Як змінюється податкове адміністрування завдяки цифровізації?
36. Переваги використання CRM-систем у фінансовій діяльності.
37. Безпека даних в інформаційних системах для обліку.
38. Хмарні платформи у бухгалтерському обліку: можливості та ризики.
39. Використання штучного інтелекту для аналізу фінансових даних.
40. Що таке електронний кабінет платника податків та його можливості?
41. Процедура реєстрація та використання електронного кабінету платника податків.
42. Контрольні функції електронного кабінету
43. Як подати декларацію через електронний кабінет платника?

44. Безпека використання електронного кабінету платника податків.
45. Переваги електронного кабінету для фізичних осіб.
46. Особливості інтеграції електронного кабінету з іншими податковими сервісами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Андрощук О., Головченко О., Литовченко Г., Петрушен М. Аналіз поняття хмарні технології: види, категорії, переваги та недоліки. *Молодий вчений*, 2021 (94). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-19>
2. Гулак Г. М. Методологія захисту інформації. Аспекти кібербезпеки: навчальний посібник. К.: Видавництво НА СБ України, 2020. 256 с.
3. Дія.Освіта. *Дія.Освіта*. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/>
4. Когут Ю.І. Кібербезпека та ризики цифрової трансформації компаній: практичний посібник. Київ : Консалтингова компанія «СІДКОН», 2021. 372 с.
5. Мерінова С. В., Половенко Л. П. Хмарні технології в управлінні бізнес-процесами на сучасному підприємстві. *Здобутки економіки*, 2024 (10). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14003546>
6. Фатенок-Ткачук, А., Скорук О., Януш, Р., & Захарчук І. (2024). Використання штучного інтелекту в обліково-аналітичних процесах. *Економічний часопис ВНУ ім. Лесі Українки*. 2024. № 2. С.21–29. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-21-29>
7. Фатенок-Ткачук, А., Януш, Р., & Гузь, М. Візуалізація облікових даних для прийняття ефективних управлінських рішень. *Економіка та суспільство*, 2024. (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-174>.
8. Януш Р. І. Економіко-математичне моделювання як основа обліково-фінансових програм. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування*: матеріали VI науково-практичної міжнародної конференції (м. Луцьк, 16 травня 2024 року). – Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2024. URL: <http://surl.li/tenfff>
9. Alla Fatenok-Tkachuk, Ivanna Matviichuk, Myroslava Kulynych, Anna Safarova, Olena Skoruk, Roman Yanush, Andrii Gadzevych, Oleh Kulai (2024). Hypothetical approach to external environment factors evaluation from the viewpoint of variability to ensure the enterprise development. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*. Vol. 14, Issue 01 (14/01), June, 2024, ISSN 1804-7890, ISSN 2464-6733 (Online). DOI number for your academic records: <https://doi.org/10.33543/1401>
10. Bader Alouffi, Muhammad Hasnain, Abdullah Alharbi. A Systematic Literature Review on Cloud Computing Security: Threats and Mitigation Strategies. *IEEE Xplore*, 2021. <https://ieeexplore.ieee.org/document/9404177>
11. ISO/IEC TR 27019:2013 Information technology – Security techniques – Information security management guide lines based on ISO/IEC 27002 for process control systems specific to the energy utility industry (Інформаційні технології. Методи захисту. Настанова щодо менеджменту інформаційної безпеки на основі ISO/IEC 27002 для систем керування процесами в індустрії енергетичних сервісних програм).

12. Ramanpreet Kaur, Tomaž Klobučar, Dušan Gabrijelčič. Artificial Intelligence for Cybersecurity: Literature Review and Future Research Directions. *ResearchGate*, 2023. <http://dx.doi.org/10.1016/j.inffus.2023.101804>
13. What is Cloud Computing? - Cloud Computing Services, Benefits, and Types - AWS. *Amazon Web Services, Inc.* <https://aws.amazon.com/what-is-cloud-computing/>
14. What Is Cloud Computing? | Microsoft Azure. *Cloud Computing Services | Microsoft Azure.* <https://azure.microsoft.com/en-ca/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-cloud-computing>